

Kurskatalog VT 2012

Juridisk kompetensutveckling för hälso- och sjukvårdspersonal

**Hungrig på kunskap?
Ta del av vårt kompletta
utbildningsutbud för VT 2012 i
denna katalog!**

**Kurser och utbildningar
arrangerade av
Institutet för Medicinsk Rätt AB**

Hjärtligt välkomna!

Information

IMR bedriver utbildningsverksamhet med minst 100-talet utbildningstillfällen årligen. Utbildningsutbudet riktar sig i princip till samtliga yrkeskategorier inom hälso- och sjukvården. Målet med utbildningsverksamheten är att förmedla information av direkt praktisk nytta såväl för dig personligen som för den verksamhet du representerar. För att ta del av vilka utbildningar vi erbjuder just nu, läs mer i denna katalog eller besök vår hemsida!

Uppdragsutbildning – IMR arrangerar varje år ett mycket stort antal uppdragsutbildningar på beställarens hemmaplan. Denna utbildningsform är en högkvalitativ kompetensutveckling som skräddarsys efter beställarens önskemål och behov. Har ni behov av juridisk kompetensutveckling, kontakta IMR så tar vi fram ett särskilt anpassat kursinnehåll för er!

Om ni hellre kommer till oss är ni varmt välkomna till våra nya utbildningslokaler i Gamla stan i Stockholm.

Kontakt

Webb: www.imrab.se

E-post: imrab@imrab.se

Tele: 08-731 50 55

Fax: 08-731 91 37

Anmälan: Det enklaste sättet att anmäla sig till en kurs är via vår hemsida. Om du skulle stöta på problem är du självklart välkommen att höra av dig via telefon eller e-post.

Innehåll

Välkommen in i det juridiska rummet ..... s. 3

Kursutbud

Allmänna utbildningar ..... s. 4

HVB-relaterad utbildning ..... s. 10

Yrkesrelaterad utbildning ..... s. 14

Grundläggande juridisk utbildning ..... s. 16

Ledningsrelaterad utbildning ..... s. 18

LSS-relaterad utbildning ..... s. 22

Medicinrättsliga Seminariedagarna 2012 ..... s. 23

Övrig information

Här håller vi våra kurser ..... s. 24

Kursöversikt VT 2012 ..... s. 26

Välkommen in i det juridiska rummet med oss som guide och coach!

Vi ser fram emot att se dig som kursdeltagare hos oss under 2012. Kanske har du deltagit i någon av våra kurser och seminarier tidigare. Då vet du att vi startade vår verksamhet redan 1980 och att vi årligen genomför drygt hundratalet egna arrangemang.

Det är vår förhoppning att både du som deltagare och den verksamhet där du utövar ditt yrke har haft nytta av vad vi redovisat och förkunnat, kanske till och med lite glädje! Om du nu kommer i kontakt med oss för första gången så är det givetvis vår förhoppning att du ska få din kunskapshunger stillad.

Juridik upplevs av många som trist och tråkigt men kanske kan vi genom ett eller annat pedagogiskt knep få dig att göra ett besök i det "juridiska rummet".

Kanske tycker du till och med att det är mysigt och trevligt att vistas där. Vi ger dig nya möjligheter att besöka detta rum också under 2012.

Vi erbjuder ett mycket omfattande och innehållsrikt kursprogram och ska jag vara helt ärlig så är det fråga om ett program utan tidigare motstycke i vår verksamhet. Grunden för detta vårt kraftigt utvidgade utbud och vår vilja att bistå dig och din verksamhet står att finna i bl.a. vad som föreskrivs i patientsäkerhetslagen, nämligen 7 kap 3 §. Välkommen att ta del av vårt kursutbud i denna katalog och för mer utförliga beskrivningar, program och information om t.ex ansvarig föreläsare, besök vår hemsida www.imrab.se.

Varmt och hjärtligt välkommen,

Ulf H. Fröberg, VD/Chefsjurist

Allmänna utbildningar

■ Patientdatalagen i praktiken

En kurs om kraven på patientdokumentationen. Vem måste föra journal och vem får göra anteckningar i en journal, vad måste en journal innehålla, hur fort måste en anteckning göras, hur länge måste en journal sparas? Vi tar även upp kraven på informationshanteringen och den inre sekretessen. Vad menas med inre sekretess och vad är innebörden, vem får läsa vad och när, vilka loggkontroller ska göras och av vem? Alla dessa frågor och mycket mer tas upp inom ramen för denna heltäckande kurs om patientdatalagen och dess reglering.

Kurstillfällen: Stockholm 10 januari och 23 maj, Göteborg 31 januari och Malmö 2 februari
Kurstid: 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30
Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Tonåringens integritet och sekretess mot vårdnadshavare och andra

Att kollisionrisker och konflikter finns bekräftas av olika befattningshavare inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Vad säger bestämmelserna och vad kan vi uttolka av lagförarbeten, rättsliga avgöranden från domstolar och doktrinen?

Kurstillfälle: 24 april 2012, Stockholm
Kurstid: 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30
Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Vilka patienter ska vårdas av kommunen?

Att enskilda i vissa fall kan vara missnöjda med att de inte får den behandling de önskar inom hälso- och sjukvården får inte medföra att kommunerna tvingas ta över det ansvaret från landstinget. Välkommen till en kursdag om ansvarsfördelningen mellan olika vårdgivare och om utskrivningsklara patienter och bistånd för särskilt boende!

Kurstillfällen: 11 januari och 14 juni 2012, Stockholm
Kurstid: 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30
Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Samverkan inom den nya elevhälsan

Skolhälsovård i ny roll – medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska delar samordnas utan sekretesshinder.

Genom ikraftträdandet av den nya skollagen (2010:800) som gäller från och med den 1 december 2010 har nya bestämmelser införts som rör skolans ansvar för elevernas hälsa. Den "gamla" skolhälsovården har bytts ut mot en ny elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Kurstillfällen: Stockholm 12 januari och 30 maj, Göteborg 17 april och Malmö 14 februari 2012
Kurstid: 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30
Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Patientens medverkan i medicinsk utbildning och forskning

Förutsättningar och tillgodoseendet av individens rätt till självbestämmande och integritet.

För att de grundläggande kraven i våra grundlagar om individens rätt till självbestämmande och integritet ska tillgodoses krävs att reglerna är kända och att de tillämpas på av lagstiftaren och tillsynsmyndigheterna avsett sätt. Vilka är då kraven? Tillgodoses dessa krav?

Kurstillfällen: 13 februari 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Företagshälsovården och den nya lagstiftningen

Vi bjuder in till ett specialanpassat seminarium där vi inte bara redovisar den nya lagstiftningen aktuell för företagshälsovården utan också illustrerar bestämmelserna med fallbeskrivningar. Vi redovisar också vad som framkommit genom avvikelser, Lex Maria, anmälningar, klagomål, rättsliga bedömningar och inte minst genom den statliga tillsynen dvs. Datainspektionen och Socialstyrelsen.

Kurstillfällen: 6 mars 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Livsuppehållande behandling - vems beslut?

”När hälso- och sjukvårdspersonal ställs inför att göra oåterkalleliga ställningstaganden – inför frågor som handlar om liv och död för patienten – är det nödvändigt att det finns så tydliga regler som möjligt som reglerar situationen”. Så skriver generaldirektör Lars-Erik Holm i förordet till Socialstyrelsens handbok till de nya bestämmelserna. Vem bestämmer, när och på vilken grund? Ett informations- och utbildningstillfälle om de nya bestämmelserna och den rättsliga grund dessa vilar på.

Kurstillfällen: 7 mars 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Vad säger lagen om hyrpersonal och ansvarsförhållanden?

När vårdgivaren, t.ex. landstinget, genom avtal med bemanningsföretag nyttjar hyrpersonal, bl.a. läkare och sjuksköterskor, är det självklart viktigt och nödvändigt att alla berörda har insikt i vilka rättsliga krav som gäller.

Vi bjuder in till ett specialinriktat seminarium där vi redovisar de rättsliga krav och de ansvarsförhållanden och fördelningar som gäller. Vi redovisar också vad som framkommit genom avvikelser, Lex Maria, anmälningar, klagomål, rättsliga bedömningar och inte minst genom den statliga tillsynen bl.a. Socialstyrelsen.

Kurstillfällen: 21 februari 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Vad göra om den enskilde saknar beslutsförmåga?

En kurs avsedd för personal inom hälso- och sjukvård och socialtjänst om tillämpningen av reglerna om den enskildes integritet och självbestämmande. Vilken rätt har förmyndare, god man och förvaltare att ta beslut för den enskildes räkning? Kursen syftar till att ge dig insikt om bl.a. regelverket kring legala ställföreträdare. Vem bestämmer egentligen? När skall man ingripa? Hur och vem? Vad får jag göra? Vem har tillsynsansvar?

Kurstillfällen: 13 mars 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Läkares och övrig personals intygsskrivning

Årligen utfärdar läkare och övrig hälso- och sjukvårdspersonal en mängd intyg om både det ena och det andra. En fråga som vi inte sällan möter är "vilka intyg kräver lagen att jag skriver" och "vad ska jag tänka på när jag skriver ett intyg?". Avvikelser, Lex Maria, anmälningar, klagomål, rättsliga bedömningar och inte minst den statliga tillsynen bl.a. genom Socialstyrelsen redovisas.

Kurstillfällen: 22 mars och 15 juni 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Måste vi ta emot en elak patient? Vilka ordningsregler tillåter lagen?

Rubrikerna på kursdagen är några av de frågeställningar som vi fått. Vi har förstått att klimatet efterhand har blivit allt hårdare på mottagningar och i många övriga sammanhang där hälso- och sjukvården möter patienter och närstående, t.ex. i hemsjukvården. Förekomsten av hot och våld har ökat. Sammantaget ställer detta krav på säkerhet för personalen. Bestämmelser om personalens säkerhet finns bl.a. i arbetsmiljölagstiftningen. Men även andra frågor aktualiseras t.ex. vilken rätt har hälso och sjukvården att upprätta ordningsregler.

Kurstillfällen: 23 april 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Ny psykiatrilagstiftning på gång! - En informationsdag om en aktuell utredning

En särskild utredare har gjort en översyn av lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård och lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård och lämnat förslag till ny lagstiftning på området som redovisades den 15 december 2011. En utgångspunkt för utredarens arbete var att göra lagstiftningen så pedagogisk och lättillgänglig som möjligt och dessutom anpassad till de etiska, medicinska och juridiska krav som bör ställas i samband med tvångsomhändertagande av personer med psykisk sjukdom. Vi redovisar det aktuella läget.

Kurstillfällen: 9 mars 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Patientsäkerhetslagens skärpta krav

Den nya patientsäkerhetslagens syfte är bl.a. att få ned antalet skador i vården, oavsett om skadorna beror på att vårdpersonal begått fel eller på bristande rutiner. Därför ska det bli lättare för patienter att anmäla vårdskador och att till exempel läkare som begått allvarliga fel lättare ska bli av med sin legitimation.

Kurstillfällen: Stockholm 23 februari och 7 maj, Göteborg 28 mars och Malmö 24 maj
Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30
Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Hälso- och sjukvårdslagstiftningens krav på offentliga och privata vårdgivare

Grundläggande bestämmelser med krav på varje vårdgivare finns i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) tillsammans med specifika krav på landsting och kommuner. I patientsäkerhetslagen (2010:659) finns nu skärpta regler om patientsäkerhetskrav och Socialstyrelsens tillsyn. De båda lagarna kompletteras av lagar om patientnämnder, patientförsäkring m.m. och föreskrifter från Socialstyrelsen. Lagstiftaren har samtidigt skärpt kraven på hur Socialstyrelsen ska utöva sin tillsyn och att åtgärder ska vidtas mot vårdgivaren i form av föreskrifter, viten och ytterst stängning och förbud att bedriva verksamheten vidare.

Kurstillfällen: 5 mars 2012, Stockholm
Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30
Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Rör mig inte! Släpp ut mig! Jag vill bestämma själv!

Om de rättsliga förutsättningarna för tvång och frihetsberövanden i hälso- och sjukvården. Socialstyrelsen upphävde i juni 2010 de särskilda författningar som utgjorde vägledning i frågor om användning av tvångsåtgärder i vården. I ett Meddelandeblad har gällande rättsförhållanden kommenterats. Bl.a. Socialstyrelsen har i ett flertal tillsynsärenden riktat mycket allvarlig kritik mot att tvångsåtgärder används utan lagligt stöd.

Kurstillfälle: 8 maj 2012, Stockholm
Kurstid: 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30
Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Vem får göra vad i tandvården?

Inom tandvården finns olika yrkeskategorier bl.a. tandläkare, tandhygienist och tandsköterska. Därutöver finns tandtekniker för bl.a. proteskonstruktioner. Kraven i tandvårdslagen (1985:125) och patientsäkerhetslagen (2010:659) kompletteras av bestämmelser om behörigheter och ansvarsfördelningar mellan yrkeskategorierna utifrån formella och reella kompetenser.

Kurstillfällen: 14 mars 2012, Stockholm
Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30
Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Integritet och sekretessbrytande bestämmelser inom hälso- och sjukvården

Av hävd finns ett mycket starkt integritetsskydd för uppgifter om enskilda hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden. Även om skyddet finns i skilda regelverk för den offentliga respektive privata verksamheten så är avsikten att det inte ska finnas någon skillnad. Sekretessen kan brytas med stöd av sekretessbrytande regler. Hit hör bl.a. samtycke, nödvändiga utlämnanden, men-prövning, anmälnings- och uppgiftsskyldigheter, tillsyn, polisiära ingripanden m.m.

Kurstillfällen: Stockholm 19 mars och Göteborg 16 april 2012

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ När är en patient utskrivningsklar och vad gäller då?

I lagen (1990:1404) om kommunalt betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård finns bestämmelser om när en patient är utskrivningsklar från landstingets slutna vård. Lagbestämmelserna kompletteras av föreskrifter från Socialstyrelsen. Regelverket ställer krav på olika befattningshavare ifråga om åtgärder med reglerade ansvarsfördelningar.

Kurstillfällen: 20 januari 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Vem måste och vem får inte läsa patientens journal?

Patientjournalen innehåller uppgifter av ofta avgörande betydelse för patientsäkerheten. Samtidigt finns bestämmelser om det starka integritetsskyddet. Dessa båda förhållanden måste hanteras med varsamhet och balans t.ex. vid tilldelning av behörighet för åtkomst av uppgifter i den elektroniska journalen. Journalläsning är nödvändigt för den som deltar i vården av en patient eller av annat skäl behöver uppgifterna för sitt arbete inom hälso- och sjukvården. Obehörig läsning kan utgöra dataintrång. Ett brott med straff i brottsbalken.

Kurstillfälle: 25 januari 2012, Stockholm

Kurstid: 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Vilken ansvarsfördelning gäller vid läkemedelshandlingen inom hälso- och sjukvården? - Gränsen mellan hälso- och sjukvård och egenvård?

Socialstyrelsen konstaterar i sin tillsynsrapport 2011 att läkemedelshandlingen är en ytterst riskabel verksamhet. Om detta vittnar avvikelser, Lex Marior m.m. Trots att regelverket innehåller tydliga regler med krav på ordinationen, iordningställandet och administreringen förekommer fel och brister med mer eller mindre allvarliga konsekvenser för både patienter och personal. Regelverket reglerar också ansvarsfördelningar och bestämmelser finns om läkemedelshandling såsom egenvård.

Kurstillfälle: 7 februari 2012, Stockholm

Kurstid: 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Barnet i vården

Den som fyllt 18 år är inte längre ett barn enligt föräldrabalken. Intill dess har vårdnadshavare rätt och skyldighet att tillvarata barnets behov, dock med beaktande av barnets självbestämmande och integritet i takt med stigande ålder, mognad och en viss frågas karaktär. Hälso- och sjukvårdslagstiftningen har begränsat inslag av regler som direkt och uttryckligen berör barnpatienten. Sekretesslagstiftningen fastslår dock att barnet har integritet mot vårdnadshavaren.

Kurstillfällen: 20 februari 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Telefonrådgivningens juridik - om uppgifter och ansvar

Med "patient" avses, enligt juridiken, "den enskilde i kontakt med hälso- och sjukvården". Kontakterna kan ske på olika sätt t.ex. genom telefon. I kontakterna med patienter har hälso- och sjukvården skyldigheter att beakta och fullgöra t.ex. sakkunnig och omsorgsfull bedömning och rådgivning, journalföring m.m. Skyldigheterna är samtidigt förenade med ansvarsförhållanden.

Kurstillfällen: 17 februari 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Tillåtet och otillåtet tvång - Beslut och åtgärder, lagstöd eller inte?

Varje människa har ett grundlagsreglerat skydd mot att utsättas för behandling, kroppsvisitering, husrannsakan m.m. mot sin vilja utan stöd i lag. Detsamma gäller frihetsberövanden. All hälso- och sjukvård som erbjuds och tillhandahålls är i grunden av sådant slag att patienten efter individuellt anpassad information själv ska bestämma om vad som erbjuds också ska utföras. Den som är underställd exempelvis den psykiatriska tvångslagstiftningen kan utsättas för tvång med lagstöd. Men alla patienter kan inte bestämma själva av olika omständigheter t.ex. demens.

Kurstillfälle: 2 mars 2012, Stockholm

Kurstid: 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Delegeringar inom hälso- och sjukvården - lednings- och arbetsuppgifter

Delegeringar är vanligt förekommande inom den svenska hälso- och sjukvården och föremål för både omfattande och sträng reglering där patientsäkerheten inte får utsättas för risker. Inte heller personalsäkerheten. Lagstiftningen innehåller bestämmelser om olika slag av delegeringar t.ex. delegering av enskilda ledningsuppgifter, medicinska arbetsuppgifter, tvångsbeslut m.m. Regelverket innehåller också bestämmelser med krav på delegeringen och om ansvar och ansvarsfördelningar för de som medverkar i de delegeringsmöjligheter som står till buds.

Kurstillfällen: 12 mars 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

HVB-relaterad utbildning

■ Mänskliga rättigheter och HVB

En kurs om den enskildes rättsliga ställning enligt grundlag och skyddet mot påtvingade åtgärder, behandlingar, inlåsningar, visitationer, begränsningar i kontakt med omvärlden t.ex. genom beslagtagande av mobiler och datorer m.m. Men också om skyldigheten att följa bestämmelser och rutiner. Ansvar vid överträdelse. Vårnadshavares och legala ställföreträdarens ansvar och medverkan.

Kurstillfälle: 29 maj 2012, Stockholm

Kurstid: 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Ledningsansvaret för HVB

En kurs på *två dagar* om regelverket och lagstiftningens krav på huvudmän/vårdgivare, föreståndare, verksamhetschefer m.fl. Redovisning med kommentarer av bestämmelser om rättssäkerhet, om den enskildes/individens säkerhet och om personalens säkerhet. Ansvar och ansvarsfördelningar. Illustrationer genom rättsfall och tillsynsärenden. Diskussioner och förslag till ändamålsenliga rutiner m.m.

Kurstillfälle: 2-3 februari, 30-31 augusti och 20-21 november 2012, Stockholm

Kurstid: Dag 1: 10:00 – 12:00 Lunch 13:00 - 16:30

Dag 2: 09:15 – 12:00 Lunch 13:00 - 15:00

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ HVB-hemmets ansvar för ensamkommande barn och flyktingbarn

En kurs om regelverket och krav för de alldeles specifika frågor och problemställningar som aktualiseras för ensamkommande flyktingbarn. Ansvar och ansvarsfördelningar mellan olika myndigheter. Det legala ställföreträdarskapet.

Kurstillfälle: 25 april 2012, Stockholm

Kurstid: 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Socialtjänstlagstiftningen och HVB

En kurs om lagstiftningens krav på socialnämnden och handläggare/placerare. Redovisning av författningsbestämmelser med kommentarer och illustrationer i form av rättsliga avgöranden och tillsynsrapporter. Ärendehandläggning, beslut och uppföljning. Ansvarsfördelningar mellan nämnd och tjänstemän och tjänstefelsansvaret vid brister.

Kurstillfällen: 22 mars 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Läkemedel för HVB

Även om den samlade HVB-verksamheten i landet uppvisar skillnader ifråga om verksamheter så finns en beståndsdel som skulle kunna kallas för en minsta gemensam nämnare, nämligen läkemedel. Det finns ett mycket detaljerat och noggrant regelverk med bindande föreskrifter hur de olika momenten ska utföras och av vem.

En kurs med genomgång av de krav som lagstiftningen ställer på läkemedelshanteringen när det gäller förskrivning, ordination, iordningställande och administrering. Illustrationer genom fallbeskrivningar och tillsynsrapporter m.m. Särskilt om läkemedelshandling som egenvård och säkerhetskrav, bl.a. förvaring.

Kurstillfälle: 3 maj 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ III:e Riksseminariet för HVB

Få verksamheter bjuder på en så diversifierad verksamhet som den som den samlade HVB-verksamheten uppvisar. Detta framgår bl.a. av Socialstyrelsens HVB-register. Detta till trots så finns samtidigt hos HVB-verksamheterna mycket som är gemensamt och därtill reglerat genom författningar.

Vårens Riksseminarium, som är det tredje i ordningen som vi arrangerar, fokuserar på frågor kring bestämmelserna om dels föreståndare enligt det grundläggande kravet i socialtjänstförordningen (2001:937) (3 kap. 5 §) dels verksamhetschef enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) (29 §). Särskilt kommer att behandlas de krav som ställs på kvalitet och säkerhet för både personal och enskilda dvs. boenden m.fl. Och därtill kraven på rättssäkerhet.

Vi bjuder in till detta unika Riksseminarium där vi redovisar de rättsliga krav och de ansvarsförhållanden och fördelningar som gäller. Vi redovisar också vad som framkommit genom avvikelser, Lex Maria och Lex Sara anmälningar, klagomål, rättsliga bedömningar och inte minst genom den statliga tillsynen bl.a. Socialstyrelsen.

Kurstillfälle: 31 maj - 1 juni 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 5995 kr exkl. moms

■ Säker informations- och dokumentationshantering i HVB

En kurs om regelverket och genomgång av de krav som lagstiftningen ställer på informationsöverföring för att uppnå en balans mellan säkerhet och personlig integritet samt kraven på dokumentationen enligt socialtjänst- och i förekommande fall hälso- och sjukvårdslagstiftningen. Individens integritet och självbestämmande kontra kraven på innehåll, korrekthet, tydlighet och tillräcklighet och olika tekniska lösningar, t.ex. IT.

Kurstillfälle: 9 februari 2012, Stockholm

Kurstid: 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ HVB-hemmet som vårdgivare och samverkan med andra ansvariga vårdgivare

En kurs om regelverken och kravet på att de enskildas behov av hälso- och sjukvård och tandvård bevakas och görs tillgängliga. Redovisning av skyldigheter att erbjuda och tillhandahålla hälso- och sjukvård och tandvård. Ansvarsfördelningar mellan olika huvudmän och vårdgivare.

Kurstillfälle: 12 juni 2012, Stockholm

Kurstid: 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

IMR:s kurslokaler är belägna på Munkbrogatan 4, Gamla stan, Stockholm

Saknar Ni någon att vända er till i medicinrättsliga frågor?

IMR har ett flertal lösningar för de verksamheter som har ett löpande behov av support

STORA Supporten

- Er verksamhet får nyttja vår rådgivningsenhet via telefon och mail upp till 30 timmar under avtalsperioden. Ni får konsultera våra jurister som har ambitionen att ge er inte bara korrekta svar utan också svar så snart som det bara är möjligt. Tjänsten motsvarar ett värde av 45.000 kr. exkl moms.
- Ni får den årligen uppdaterade Medicinsk Författningsbok som även finns tillgänglig online där du kan fritextsöka i hela boken om drygt 1400 sidor.
- Ni får även ett års prenumeration på vår tidning Svensk Medicinsk Rätt. I tidningen har vi ett särskilt fokus på frågor som rör ledningsansvaret (värde: 1055 kr. exkl. moms). Även tidningen är tillgänglig online med en smidig blädderfunktion via lösenord som ni erhåller av oss på förfrågan.

Tjänsten motsvarar ett värde av 46.055 kr exkl. moms.

Pris per 12-månadersperiod/10 h: 29.995 kr exkl. moms

lilla Supporten

- Ni får nyttja vår rådgivningsenhet via telefon och mail upp till 10 timmar under avtalsperioden. Ni får konsultera våra jurister som har ambitionen att ge dig inte bara korrekta svar utan också svar så snart som det bara är möjligt. Ni får även den årliga Medicinsk Författningsbok och vår tidning Svensk Medicinsk Rätt.

Tjänsten motsvarar ett värde av 16.055 kr. exkl moms.

Pris per 12-månadersperiod/10h: 9.995 kr exkl. moms

Läs mer och gör er beställning på www.imrab.se

Yrkesrelaterad utbildning

■ Läkarens yrkesansvar - grundkurs

Grundkurs i läkarens juridiska ansvar är en två-dagars utbildning och del av ett kompetensutvecklingsprogram utvecklat för läkare som är yrkesverksamma i Sverige

Under det första utbildningsmomentet lämnas en redogörelse för det medicinerättsliga regelverkets konstruktion och tillämpning. Vi "praktiserar" i seminarieövningar kring juridiska frågor som rör din befattning och verksamhet. Du får en inblick i hur det juridiska systemet är uppbyggt, vilka författningar som styr hälso och sjukvårdsverksamheten samt hur tillsynen över denna är konstruerad.

Kurstillfällen: 26-27 januari, 28-29 maj och 8-9 november 2012, Stockholm

Kurstider Dag 1: 10:00 – 12:00 Gemensam lunch 13:00 – 16:30

Dag 2: 08:30 – 12:00 Gemensam lunch 13:00 – 14:30

Pris: 5995 kr exkl. moms

Mer om kursen Läkarens yrkesansvar

Läkaryrket är ett i flera avseenden alldeles unikt yrke. Få yrken i samhället möter en enskild medmänniska i livets olika faser och så nära. Få yrken får ett sådant förtroende från en medmänniska som en läkare. Ytterst har en läkare att hantera en medmänniskas liv och död. "Patienten är naken i mötet med läkaren" - och självklart medför detta att läkaren har ett motsvarande unikt personligt yrkesansvar.

Läkaren har att utöva sitt yrke inom ramen för ett omfattande och strängt medicinerättsligt regelverk med till största delen bestämmelser av tvingande slag. Bestämmelserna ställer krav på läkaren. Kraven är både av allmänt slag, dvs. gällande för varje yrkesverksam läkare och av specifika slag beroende av den specialitet som är aktuell. Gemensamt för nyssnämnda krav är att de har till syfte att värna en god patientsäkerhet.

Upplägg

IMR har utvecklat ett helt nytt och unikt kompetensutvecklingsprogram för läkare yrkesverksamma i Sverige. Programmet består av en grundkurs, en fördjupningskurs och olika specialkurser.

Varje kurs omfattar två kursdagar. För att deltagarna ska ha möjlighet att diskutera frågor i programmet i allmänhet men också frågor och frågeställningar som kan vara angelägna individuellt är antalet deltagare per kurs begränsat till högst tjugofem stycken. I god tid före kursstart får deltagaren anpassad information i avsikt att han eller hon ska kunna komma till kursen väl förberedd.

IPULS har granskat och godkänt denna utbildning
Fullständig utbildningsbeskrivning finns på www.ipuls.se
IPULS-nr: 2011-0145

■ Läkarens yrkesansvar - fördjupningskurs

Under detta andra utbildningsmoment är avsikten att vi mer specifikt ska behandla läkarens allmänna skyldigheter och arbetsuppgifter. Vi går bland annat igenom läkarens anmälnings- och uppgiftsskyldigheter, läkarens uppgifter vid dokumentationen – t.ex. patientjournaler, intyg och intygsskrivning och läkarens roll i läkemedelshanteringen. Vi går också igenom läkarens ansvarsförhållanden i förhållande till verksamhetschefen, kollegor och medarbetare samt möjligheten till delegeringar, m.m.

Kurstillfällen: 18-19 juni 2012, Stockholm

Kurstider Dag 1: 10:00 – 12:00 Gemensam lunch 13:00 – 16:30

Dag 2: 08:30 – 12:00 Gemensam lunch 13:00 – 14:30

Pris: 5995 kr exkl. moms

■ Läkarsekreterares/Medicinska sekreterares ansvar

Sekreteraren med den dagliga och nära kontakten med patientjournaler är en utomordentligt viktig "kugge" i patientsäkerhetsarbetet. För att på bästa sätt kunna bidra till att säkerställa patientsäkerheten är det både viktigt och nödvändigt att sekreteraren har god kunskap om de bestämmelser som reglerar journalföring och journalhantering.

Kurstillfällen: 30 januari och 22 maj 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Sjuksköterskan och patientsäkerheten

Det medicinska ansvaret - få yrken i samhället har ett sådant ansvar som den legitimerade sjuksköterskan. Fel och misstag kan få ödesdiga konsekvenser. Inte bara för en patient och närstående utan också för sjuksköterskan själv. Avskaffandet av disciplinansvaret i HSN har inneburit en ökad risk för polisanmälan, åtal och straffrättsliga processer. Vi bjuder in till en kursdag där vi lyfter fram och redovisar vad du måste känna till och beakta. Ingen är så ensam som den anklagade.

Kurstillfällen: 8 mars 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Undersköterskans yrkesansvar

Nödvändiga eller onödiga delegeringar? Till de vardagliga juridiska frågorna i hälso- och sjukvården hör vem som får göra vad. Det finns en osäkerhet kring det juridiska regelverket som ur säkerhetsperspektiv kan vara förödande för såväl patienter som personal. Det är nödvändigt för vårdgivare, verksamhetschefer, medicinskt ansvariga sjuksköterskor och inte minst undersköterskan själv att känna till regelverkets krav i form av förutsättningar, möjligheter, begränsningar, förbud och konsekvenser för egen del.

Kurstillfällen: 7 mars Stockholm, 27 mars Göteborg och 23 maj Malmö

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

Grundläggande juridisk utbildning

■ Juridisk assistent för medicinsk verksamhet

Ta del av vår unika utbildning 'Juridisk assistent' som omfattar hela tre utbildningsmoment om tre dagar vardera! Utbildningens mål är att utbilda assistenter som ska kunna vara verksamhetschefen (jfr 29 § HSL) behjälplig i hans/hennes enligt lagstiftaren viktiga uppgift, nämligen att "se till att författningsbestämmelser och andra regler är kända och efterlevs". Motivet är kort och gott att lagenlig verksamhet är en garanti för rättssäkerhet, personalsäkerhet och patientsäkerhet.

Kursstarter: 17-19 januari, 22-24 februari, 27-29 augusti, 24-26 september 2012, Stockholm

Kurstid: Dag 1 - 10:00 – 12:00 Gemensam lunch 13:00 – 16:00 Välkomstkaffe från 09:30.

Pris: 29.950 kr exkl. moms

Läs mer om denna unika kurs och planerade kursstarter samt kursscheman på vår hemsida!

Mer om kursen Juridisk assistent

Juridisk kompetens på hemmaplan för verksamhetschefen

Utbildningen syftar till att verksamhetschefen skall få tillgång till ett eget juridiskt stöd på nära håll i den egna verksamheten. Detta för att kunna leva upp till lagstiftarens krav som också citeras ovan, nämligen "att se till att författningsbestämmelser och andra regler är kända".

Ingen annan verksamhet i samhället får ett sådant förtroende från en enskild medmänniska som vårdgivare och hälso- och sjukvårdspersonal. Förtroende förpliktar. Det handlar om liv och död.

Upplägg

Utbildningen omfattar tre moment fördelade på vardera tre dagar under en tidsperiod av sex månader. Inom ramen för utbildningen genomförs praktiska övningsmoment och kontakter knyts med representanter för bl.a. Socialstyrelsen (tillsynsenheten), HSN och Socialdepartementet m.m.

Varje utbildningsmoment innehåller 20 lärarledda lektionspass och hela utbildningen totalt 60 lektionspass. Därtill kommer tid för dels "kvällsuppgifter" i direkt anslutning till utbildningsmomenten, dels "hemuppgifter" mellan utbildningsmomenten och under sistnämnda tid kontinuerlig tillgång till råd och stöd av våra medicinerättsliga experter.

IPULS har granskat och godkänt denna utbildning
Fullständig utbildningsbeskrivning finns på www.ipuls.se
IPULS-nr: 2011-0144

■ Grundkurs i medicinsk rätt

Medicinsk rätt är en egen juridisk disciplin med inslag av civilrätt, offentlig rätt, straffrätt, processrätt och till den del det rör medicinsk verksamhet i vidare mening hör frågor om skadestånd, arbetsrätt, straffrätt, hälso- och sjukvårdsrätt, processrätt m.m. Det är fråga om ett av samhällets viktigaste verksamheter och områden. Brister, fel eller försummelser i regelverkets krav och råd kan resultera i mer eller mindre allvarsamma konsekvenser. Målsättningen att bota eller mildra kan leda till död, sjukdom och skada till följd av vårdskada. Att vara väl införstådd med reglerna och att följa dessa är viktigt och nödvändigt av rättssäkerhets, personalsäkerhets och patientsäkerhetsskäl.

Kurstillfällen: 31 januari - 1 februari 2012, Stockholm

Kurstider: 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 16:00. Välkomstkaffe från 09.30.

Pris: 5995 kr exkl. moms

” Jurdisk Assistent - Juridisk kompetens på hemmaplan för verksam- hetschefen

Ledningsrelaterad utbildning

■ Verksamhetschefens ledningsansvar - Grundkurs

Två-dagarskurs, vi går igenom dina uppgifter och hur du kan gå tillväga!

Denna exklusiva kurs riktar sig till dig som är verksamhetschef eller har fått i uppdrag att svara för enskilda ledningsuppgifter. Ledningsansvaret innebär att du är ytterst ansvarig för att det som sker inom din verksamhet är i överensstämmelse med gällande bestämmelser.

Under det första utbildningsmomentet lämnas en redogörelse för det medicinerättsliga regelverkets konstruktion och tillämpning. Vi "praktiserar" i seminarieövningar kring juridiska frågor som rör din befattning och verksamhet.

Du får en inblick i hur det juridiska systemet är uppbyggt, vilka författningar som styr hälso- och sjukvårdsverksamheten samt kunskap kring påföljds- och sanktionssystemen.

Kurstillfällen: 8-9 februari, 10-11 maj, 6-7 september eller 13-14 december 2012, Stockholm

Kurstid: Kurstiden den första dagen är 10:00-16:30 (vi inleder med välkomstkaffe 9.30) och den andra dagen är 08:30-14:30.

Pris: 14.995 kr exkl. moms

■ Verksamhetschefens ledningsansvar - fördjupningskurs

Utbildningen är tänkt som en fortsättning på grundkursen verksamhetschefens ledningsansvar, fokus är satt på de specifika krav på direktiv och rutiner som gäller inom all hälso- och sjukvård och tandvård.

Under detta utbildningsmoment är avsikten att vi ska tillämpa kraven på rutiner och utforma dessa för att säkerställa verksamheten och tillgodose författningskraven. Vi redovisar också det tillsynssystem som du är underställd och diskuterar hur du kan möta en aviserad tillsyn och hur du bör vara förberedd för en oanmäld tillsyn. Mot bakgrund av att du har ett samlat ledningsansvar kan du möta ett flertal tillsynsmyndigheter såsom Arbetsmiljöverket, Datainspektionen, Läkemedelsverket, Socialstyrelsen m.fl.

Kurstillfällen: 23-24 januari, 24-25 maj eller 18-19 oktober 2012, Stockholm

Kurstider Dag 1: 09:30 – 12:00 Gemensam lunch 13:00 – 16:30

Dag 2: 08:30 – 12:00 Gemensam lunch 13:00 – 14:30

Pris: 14.995 kr exkl. moms

www.imrab.se

Mer om kursen Verksamhetschefens ledningsansvar

Du har, som verksamhetschef i hälso- och sjukvården eller tandvården, ett omfattande och tungt juridiskt ansvar. Lagstiftaren kallar det för ett samlat ledningsansvar. Detta framgår dels av bestämmelser i lagar och andra författningar dels av vad vårdgivaren/arbetsgivaren och i viss mån du kommit överens om.

Verksamhetschefer är dessvärre inte alltid tillräckligt informerade om vad ledningsansvaret innebär. Detta framgår av en rapport som Socialstyrelsen publicerade i december 2005 och som du kan ta del av på Socialstyrelsens hemsida. Där sägs att "var tredje verksamhetschef anser att vårdgivarens direktiv för själva uppdraget är otydliga både när det gäller sakinnehållet och omfattningen. Flera uppger också att det inte är tydliggjort vilket ansvar och vilka befogenheter man har".

Upplägg

Varje utbildningsmoment omfattar två utbildningsdagar. Utbildningen inleds med en grundkurs som riktar sig till var och en som är verksamhetschef oavsett verksamhetsområde. Därefter ges en fördjupningskurs (se förra sidan) där fokus är satt på de specifika krav på direktiv och rutiner som gäller inom all hälso- och sjukvård och tandvård. Utbildningen avslutas med specialinriktade kurser för olika verksamhetsområden där gränssnitt finns mot annan lagstiftning samt mot andra ledningsbefattningar, såsom t.ex. chefsöverläkare, medicinskt ansvarig sjuksköterska, verkställande direktör, föreståndare, rektor, m.fl. Om du inte har behov av hela utbildningen kan du givetvis välja att gå en eller flera av dessa steg, allt efter ditt utbildningsbehov.

För mer information och för att läsa den fullständiga informationen om denna kurs, besök vår hemsida www.imrab.se där du också kan ladda ner en informationsfolder om denna kurs.

IPULS har granskat och godkänt denna utbildning
Fullständig utbildningsbeskrivning finns på www.ipuls.se
IPULS-nr: 2011-0146

■ Om verksamhetschefen saknar medicinsk kompetens - vad kräver lagen då?

"Inom hälso- och sjukvård ska det finnas någon som svarar för verksamheten (verksamhetschef). Verksamhetschefen får dock bestämma över diagnostik eller vård och behandling av enskilda patienter endast om han eller hon har tillräcklig kompetens och erfarenhet för detta."

Detta är ett exempel på författningstext som reglerar denna situation men lagtexterna till trots så ger dessa tillsammans med verkligheten upphov till ett flertal frågeställningar som måste få sin lösning - vi ger dig svaren!

Kurstillfällen: 21 maj 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 3975 kr exkl. moms

■ Chefsöverläkarens ledningsansvar inom psykiatrisk tvångsvård

3-4 maj 2012 håller vi denna två-dagars kurs om den juridiska ansvarsfördelningen mellan verksamhetschef och chefsöverläkare.

Kursen riktar sig till chefsöverläkare inom den psykiatriska tvångsvården och den rättspsykiatriska vården. Fokus ligger på ansvarsfördelningar gentemot vårdgivare, verksamhetschefer och övrig personal på vårdinrättningen. Stor tyngd läggs också på möjligheten att utöva tvång mot patienter.

Kurstillfällen: 3-4 maj 2012, Stockholm

Kurstider Dag 1: 09:30 – 12:00 Gemensam lunch 13:00 – 16:30

Dag 2: 08:30 – 12:00 Gemensam lunch 13:00 – 14:30

Pris: 14.995 kr exkl. moms

Mer om kursen Chefsöverläkarens ledningsansvar

Upplägg

Under dag ett går vi igenom bl.a. den etik och juridik som reglerar den psykiatriska vården samt psykiatri i det medicinsrättsliga systemet. Kursen tar även upp den psykiatriska vårdens ledning och gör en djupdykning i det regelverk som styr chefsöverläkarens ansvar i tvångspsykiatrisk vård. Vi diskuterar även chefsöverläkarens ansvar för upprätthållande av ordning och säkerhet i verksamheten.

Dag två diskuterar vi bl.a. chefsöverläkarens ansvar för beslut om tvångsvård, chefsöverläkarens ansvar för tvångsvården och samverkansåtgärder, chefsöverläkaren och patientens vistelse inom eller utanför vårdenheten, chefsöverläkaren och kravet att patienten inte skadar sig själv eller andra, tvångsvårdens upphörande samt chefsöverläkaren och patientens rätt till stödperson.

Läs mer på www.imrab.se

IPULS har granskat och godkänt denna utbildning
Fullständig utbildningsbeskrivning finns på www.ipuls.se
IPULS-nr: 2011-0143

■ Vårdgivarens skärpta ansvar

Regelverket innehåller ett stort antal bestämmelser som anger bl.a. att "vårdgivaren ska planera och leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att kravet på god vård i hälso- och sjukvårdslagen respektive tandvårdslagen upprätthålls" och vårdgivaren har både bestämmelserna i patientsäkerhetslagens tredje kapitel som reglerar bl.a. vårdgivarens anmälningsskyldighet till Socialstyrelsen, informationsskyldigheten till patienter samt dokumentationsskyldigheten och en mängd andra bestämmelser i bl.a. Socialstyrelsens författningssamling (SOSFS) om vårdgivarens skyldigheter att ta hänsyn till.

Vi bjuder in till Vårdgivardagarna där vi diskuterar vårdgivarens ansvar och reder ut begreppen.

Kurstillfällen: 14-15 maj 2012, Stockholm

Kurstid: Kurstiden den första dagen är 09:00-17:00 (vi inleder med välkomstkaffe 09:00-10:00) och den andra dagen 09:00-15:00.

Pris: 5995 kr exkl. moms

■ Vårdenhetschefens uppgifter och ansvar

Som enhetschef ingår du i ledningsorganisationen och du har ett ledningsansvar. Inte minst för din egen del är det viktigt att ansvar och ansvarsfördelningar är klara och tydliga i organisationen. Även om ansvaret för en enhetschef kan skifta och skilja sig åt inom den samlade hälso- och sjukvården i landet så finns ändå vissa uppgifter som på något sätt ingår i en slags minsta gemensamma nämnare.

Till dessa uppgifter hör frågor om personalansvar. Viktiga bestämmelser om personalansvaret finns i arbetsmiljö- och arbetsrättslagstiftningen. Men det finns därutöver en hel del övrigt som kräver klarhet för att säkerställa säkerheten för både personal och patienter.

Kurstillfällen: 26 mars 2012, Stockholm

Kurstid: 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Ditt ansvar som enhetschef inom äldreomsorgen

Under senare tid har vi inte minst genom massmedia informerats om 'kusligheter' inom äldreomsorgen där enskilda personer inte bara farit illa utan också utsatts för rent brottsliga gärningar. Inom ramen för den statliga tillsynen har Socialstyrelsen också kunnat konstatera att det föreligger brister och faror. Kritik och krav på åtgärder m.m. har framförts.

För medborgarnas och allas i övrigt fortsatta förtroende för den författningsreglerade äldreomsorgen är det en självklarhet att gällande regelverk är känt och att bestämmelserna efterlevs. En uppgift som vilar tungt på äldreomsorgens ledning.

Kurstillfällen: 30 mars 2012, Stockholm

Kurstid: 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

LSS-relaterad utbildning

■ LSS-handläggarens uppgifter och ansvar

I lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) regleras rätten till insatser bl.a. personlig assistent. För uppgifter och beslut om hithörande insatser ansvarar kommunen, som i sin tur har lagt uppgifterna på befattningshavare i sin organisation.

Handläggningen etc. av frågor enligt LSS rör myndighetsutövning med vilket följer ett särskilt juridiskt ansvar och ytterst kan leda till straffrättsligt tjänstefel. Utöver reglerna i LSS finns krav i bl.a. förvaltningslagen.

Kurstillfällen: 8 mars 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Personlig assistents uppgifter och ansvar

Vad som avses med insatsen personlig assistans är förklarat i LSS, vilket samtidigt förklarar vad som är en personlig assistents uppgifter och ansvar. Den personliga assistenten ska med stöd av "ingående kunskaper om den funktionshindrade" hjälpa denne ifråga om "grundläggande behov".

Vid fall när den funktionshindrade kan vara i behov av hälso- och sjukvård är lagstiftarens avsikt inte att detta är en upp-gift för den personliga assistenten om inte bestämmelserna om egenvård kan tillämpas och det kan vara fråga om att bistå den funktionshindrade.

Kurstillfällen: 28 maj 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

■ Dokumentations- och sekretessförhållanden inom LSS

Inom ramen för LSS-verksamheten finns regler om dokumentation och sekretess. Dokumentationslagstiftningen innehåller bestämmelser med krav på dokumentation om bl.a. insatser, åtgärder och beslut. För den offentliga (allmänna) verksamheten tillkommer de grundlagsreglerade krav som gäller för allmänna handlingar och den sekretessreglering som finns i offentlighets- och sekretesslagstiftningen. För den enskilda (privata) verksamheten finns i princip motsvarande krav i annan lagstiftning.

Kurstillfällen: 18 april 2012, Stockholm

Kurstid 10:00 – 12:00 Lunchuppehåll – egen lunch 13:00 – 15:00 Välkomstkaffe från 09:30

Pris: 1995 kr exkl. moms

Medicinrättsliga Seminariedagarna 2012

- Redovisning av den medicinska rätten under medverkan av representanter från lagstiftaren, myndigheter, intresseorganisationer, vårdgivare och yrkesutövare samt juridisk expertis

1-2 november 2012

I och med 2012 års Medicinrättsliga seminariedagar firar arrangemanget 20-års jubileum. Vi firar detta med att försöka anstränga oss att erbjuda ett än mer intressant och välmatat program. Det är vår förhoppning att 2012 års arrangemang och program ska väcka din nyfikenhet och ditt intresse precis som tidigare år. Vår ambition med detta arrangemang är att bidra till att dina kunskaper om gällande rättsregler och hur de ska tillämpas förstärks. På så sätt kan rättssäkerheten, personalsäkerheten och patientsäkerheten också tryggas.

Syftet med arrangemanget är:

- att ge insikt och ökad kunskap om den medicinska verksamhetens rättsliga reglering med dess möjligheter och begränsningar
- att sprida kunskap om ansvar och ansvarsfördelningar mellan huvudmän, vårdgivare, verksamhetschefer, chefsöverläkare, medicinskt ansvariga sjuksköterskor och yrkesutövare
- att bidra till ökad säkerhet för både patienter och personal och givetvis rättssäkerhet
- att vara en regelbunden och årligen återkommande mötesplats med möjligheter att utbyta erfarenheter och bibehålla och utveckla värdefulla nätverk för aktörer och intressenter
- att vara ett unikt tillfälle till personlig direktkontakt med representanter för regeringen, riksdagen, tillsynsmyndigheter, sakkunniga, forskare m.fl.

Bland 2012 års programpunkter finner vi bl.a. information om pågående lagstiftningsarbete från regeringen, Socialstyrelsen informerar om tillsyns- och författningsarbetet för patientsäkerhetslagen, Arbetsmiljöverket informerar om dito för personalsäkerheten och Riksrevisionen redovisar granskningen av hälso- och sjukvården. I vanlig ordning bjuder vi även in journalister som talar om massmedias granskning av den medicinska verksamheten och vi talar även om huruvida den medicinska verksamheten är en ny marknad för advokaterna och hur vi möjligen kan skydda oss mot anmälningar och hot.

Hjärtligt välkomna på 2012 års medicinrättsliga seminariedagar!

Här håller vi våra utbildningar

IMR:s utbildningslokal (Gamla stan) - Stockholm

Institutet för Medicinsk Rätt AB
Munkbrogatan 4
111 27 Stockholm

Lilla Bommen Konferens - Göteborg

Lilla Bommen Konferens
Lilla Bommen 4A
411 04 Göteborg

Sankt Gertrud Konferens - Malmö

Sankt Gertrud Konferens
Östergatan 7B
211 25 Malmö

Se upp för rättsvillfarelsfaran!

Om jag frågar dig om du vet vad ordet "rättsvillfarelse" betyder så är jag övertygad om att du direkt svarar att det är detsamma som att vara okunnig om lagen och gällande rätt. Jag är också övertygad om att du i samma andetag och med skärpa skulle tillägga att rättsordningen i princip aldrig accepterar rättsvillfarelse som grund för ansvarsfrihet. Absolut, svarar jag, så är det. Ingen tillåts att vara rättsvill.

En acceptans av rättsvillfarelse skulle ju vara identiskt med acceptans för rättsäkerhetsfara, patientsäkerhetsfara och personalsäkerhetsfara.

I patientsäkerhetslagen (SFS 2010:659) föreskrivs uttryckligen och i anknytning till Socialstyrelsens tillsyn att verksamheten och yrkesutövarna ska uppfylla krav och mål - enligt lagar och andra föreskrifter samt beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter (se 7 kap 3 §).

När vi under 2012 ger ut vår tidskrift "Svensk Medicinsk Rätt" för 20:e årgången i följd så är det med samma ambition som tidigare, nämligen att den ska vara ett nyttigt verktyg för dig inom hälso- och sjukvården som vill hålla dig uppdaterad på den medicinska rätten. Därför har tidskriften under året som gått blivit än mer informationsrik för att motsvara vår ambition att underlätta för dig att inte vara rättsvill. Vi har dock behållit samma pris som under tidigare år. En årsprenumeration om fyra ordinarie nummer kostar 360 kr (exkl. moms). Skaffa din prenumeration på vår hemsida www.imrab.se.

Med vänliga hälsningar

Institutet för Medicinsk Rätt AB
Ulf H. Fröberg
VD/Chefsjurist och ansvarig utgivare

Kursöversikt 2012

Januari

- 10 Patientdatalagen i praktiken
- 11 Vilka patienter ska vårdas av kommunen?
- 12 Samverkan inom den nya elevhälsan
- 17-19 Juridisk assistent kurs 1A (Datum HT12 se sid. 16 och imrab.se)
- 20 När är en patient utskrivningsklar och vad gäller då?
- 23-24 Verksamhetschefens ledningsansvar - fördjupningskurs (Datum HT12 se sid. 18 och imrab.se)
- 25 Vem måste och vem får inte läsa patientens journal?
- 26-27 Läkares yrkesansvar - grundkurs
- 30 Läkarsekreterares/Medicinska sekreterares ansvar
- 31 Patientdatalagen i praktiken, [Göteborg](#)
- 31/1-1/2 Grundkurs i medicinsk rätt

Februari

- 2 Patientdatalagen i praktiken, [Malmö](#)
- 2-3 Ledningsansvaret för HVB (Datum HT12 se sid. 10 och imrab.se)
- 7 Vilken ansvarsfördelning gäller vid läkemedelshantering inom hälso- och sjukvården?
- 8-9 Verksamhetschefens ledningsansvar - grundkurs (Datum HT12 se sid. 18 och imrab.se)
- 9 Säker informations- och dokumentationshantering i HVB
- 13 Patientens medverkan i medicinsk utbildning och forskning
- 14 Samverkan inom den nya elevhälsan, [Malmö](#)
- 17 Telefonrådgivningens juridik - om uppgifter och ansvar
- 20 Barnet i vården
- 21 Vad säger lagen om hyrpersonal och ansvarsförhållanden?
- 22-24 Juridisk assistent, Kurs 2A (Datum HT12 se sid. 16 och imrab.se)
- 23 Patientsäkerhetslagens skärpta krav

Mars

- 2 Tillåtet och otilåtet tvång? - Beslut och åtgärder, lagstöd eller inte?
- 5 Hälso- och sjukvårdslagstiftningens krav på offentliga och privata vårdgivare
- 6 Företagshälsovården och den nya lagstiftningen
- 7 Livsuppehållande behandling - vems beslut?
- 7 Undersköterskans yrkesansvar
- 8 Sjuksköterskan och patientsäkerheten
- 8 LSS-handläggarens uppgifter och ansvar
- 9 Ny psykiatrilagstiftning på gång! - Informationsdag om aktuell utredning
- 12 Delegeringar inom hälso- och sjukvården - lednings- och arbetsuppgifter
- 13 Vad göra om den enskilde saknar beslutsförmåga?
- 14 Vem får göra vad i tandvården?
- 14-16 Juridisk assistent, Kurs 1B
- 19 Integritet och sekretessbrytande bestämmelser inom hälso- och sjukvården
- 22 Läkares och övrig personals intygsskrivning

-
- 22 Socialtjänstlagstiftningen och HVB
  - 26 Vårdenhetschefens uppgifter och ansvar
  - 27 Undersköterskans yrkesansvar, [Göteborg](#)
  - 28 Patientsäkerhetslagens skärpta krav, [Göteborg](#)
  - 30 Ditt ansvar som enhetschef inom äldreomsorgen

April

- 16 Integritet och sekretessbrytande bestämmelser i hälso- och sjukvården, [Göteborg](#)
- 17 Samverkan inom den nya elevhälsan, [Göteborg](#)
- 18 Dokumentations och sekretessförhållandena inom LSS
- 18-20 Juridisk assistent, Kurs 2B
- 23 Måste vi ta emot en elak patient? Vilka ordningsregler tillåter lagen?
- 24 Tonåringens integritet och sekretess mot vårdnadshavare och andra
- 25 HVB-hemmets ansvar för ensamkommande barn och flyktingbarn
- 25-27 Juridisk assistent, kurs 1C

Maj

- 3 Läkemedel för HVB
- 3-4 Cheföverläkarens ledningsansvar inom psykiatrisk tvångsvård
- 7 Patientsäkerhetslagens skärpta krav
- 8 Rör mig intel! Släpp ut mig! Jag vill bestämma själv!
- 10-11 Verksamhetschefens ledningsansvar - grundkurs (Datum HT12 se sid. 18 och imrab.se)
- 14-15 Vårdgivarens skärpta ansvar
- 21 Om verksamhetschefen saknar medicinsk kompetens - vad kräver lagen då?
- 22 Läkarsekreterares/Medicinska sekreterares ansvar
- 23 Patientdatalagen i praktiken
- 23 Undersköterskans yrkesansvar, [Malmö](#)
- 24 Patientsäkerhetslagens skärpta krav, [Malmö](#)
- 24-25 Verksamhetschefens ledningsansvar - fördjupningskurs (Datum HT12 se sid. 18 och imrab.se)
- 28 Personlig assistents uppgifter och ansvar
- 28-29 Läkares yrkesansvar - grundkurs (Datum HT12 se sid. 14 och imrab.se)
- 29 Mänskliga rättigheter och HVB
- 30 Samverkan inom den nya elevhälsan
- 31/5-1/6 III:e Riksseminariet för HVB

Juni

- 11-13 Juridisk assistent, kurs 2C
- 12 HVB-hemmet som vårdgivare och samverkan med andra ansvariga vårdgivare
- 14 Vilka patienter ska vårdas av kommunen?
- 15 Läkares och övrig personals intygsskrivning
- 18-19 Läkares yrkesansvar - fördjupningskurs

B

Detta är Institutet för Medicinsk Rätt AB

IMR – Institutet för Medicinsk Rätt AB – som startade sin verksamhet hösten 1980 bedriver informations- och utbildningsverksamhet om gällande medicinsk rätt d.v.s. den juridik som reglerar ansvar, skyldigheter och rättigheter för vårdgivare, ledningar och yrkesutövare m.fl.

I första hand bevakas och redovisas den svenska medicinska rätten d.v.s. vad som gäller enligt författningar, förarbeten, rättspraxis och den vetenskapliga litteraturen.

Alltsedan 2001 bevakas och redovisas också den EU-relaterade medicinska rätten d.v.s. vad som gäller enligt EU-kommissionens direktiv, EU-domstolens domar m.m.

UTBILDNING • KONSULTING • FÖRLAG

IMR består av följande verksamhetsgrenar:

IMR-Utbildning, som svarar för utbildningsverksamhet omfattande årligen dels drygt 100-talet egna arrangemang i form av konferenser, kurser, seminarier och symposier på olika platser inom landet, dels drygt 50-talet uppdrag från landsting, kommuner, privata vårdgivare, m.fl.

IMR-Konsulting, som svarar för konsultverksamhet omfattande förutom sedvanliga uppdrag nationellt såväl som internationellt, de särskilda abonnemangstjänsterna: Lilla Supporten, Stora Supporten samt Stora Abonnemanget (STA).

IMR-Förlag, som svarar för egen förlagsverksamhet omfattande dels utgivning av egna böcker, skrifter och kompandier, dels tidskriften Svensk Medicinsk Rätt.

Institutet för Medicinsk Rätt AB

Kansli: tel: 08-731 50 55, fax: 08-731 91 37
Postadress: box 1276 S-181 24 Lidingö
E-post: imrab@imrab.se
www.imrab.se

Föreläsare:

Ulf H. Fröberg
VD/Chefsjurist

Timothy Hallgren
Biträdande jurist

Oskar Höllgren
Biträdande jurist